

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Brottpåföljdsmyndigheten och till lagar som har samband med den

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Brottpåföljdsmyndigheten och till lagar som har samband med den (RP 198/2025 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Laura Lassila, justitieministeriet
- regeringsråd Joni Komulainen, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Mikko Vanninen, arbetarskyddsavdelningen vid Tillstånds- och tillsynsverket
- ledande sakkunnig Taito von Konow, Skatteförvaltningen
- arbetsmarknadschef Olli Varmo, Turism- och Restaurangförbundet rf
- jurist Marianne Friman, Servicefacket PAM rf
- expert Anette Laiho, Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf
- vice verkställande direktör, tf. regiondirektör, Nyland Ville Wartiovaara, Byggnadsindustrin RT rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Utsökningsverket
- Polisstyrelsen
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- STTK rf
- Akava ry
- Finlands näringsliv rf
- Företagarna i Finland rf
- Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT.

Inget yttrande av

Utlåtande AjUU 3/2026 rd

- Industrifacket rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att lagen om behandling av personuppgifter vid Brottsåtgärdsmyndigheten, utsköningsbalken, lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter samt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen ändras. Med de ändringar som föreslås i utsköningsbalken, lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter samt i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen genomförs för sin del de skrivningar i regeringsprogrammet som gäller mer effektiv bekämpning av arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel, genom att informationsutbytet mellan myndigheterna förbättras och det blir möjligt att lämna uppgifter på eget initiativ.

Enligt förslaget fogas till utsköningsbalken möjlighet för utmättningsmannen att på eget initiativ lämna ut uppgifter om ett misstänkt brott till förundersökningsmyndigheterna i större omfattning än i nuläget så att rätten att lämna uppgifter också ska omfatta brott som gäller arbetsrelaterat utnyttjande. Skatteförvaltningen ges möjlighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter till arbetarskyddsmyndigheten också när det är fråga om tillsynen av iakttagandet av minimivillkoren för anställningsförhållanden samt av arbetsförhållandena och anlitandet av utländsk arbetskraft. Arbetarskyddsmyndighetens rätt att få en datamängd av en annan myndighet för riktandet av tillsyn utvidgas så att rätten i fortsättningen också ska gälla tillsyn av att minimivillkoren för anställningsförhållanden iaktas och av anlitandet av utländsk arbetskraft. Dessutom föreslås det att arbetarskyddsmyndighetens rätt att få en datamängd av Skatteförvaltningen för att rikta tillsynen av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft ska utvidgas.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet välkomnar propositionens mål att göra informationsutbytet mellan myndigheterna smidigare för att förebygga och bekämpa brott. Utskottet betonar att informationsutbytet mellan myndigheterna också gör det möjligt för myndigheterna att utöva effektivare tillsyn och ingripa i missförhållanden i rätt tid. Utskottet anser att propositionen är ett steg i rätt riktning, men betonar att arbetarskyddsmyndighetens rätt att få information i fortsättningen behöver utvidgas jämfört med det som nu föreslås för att de nämnda målen ska nå effektivt.

Förhindrande av arbetsrelaterat utnyttjande

Arbetsrelaterat utnyttjande är ett allvarligt och mångfasetterat fenomen som försvagar arbetstagarnas rättssäkerhet, snedvrider konkurrensen på arbetsmarknaden och ökar risken för svart ekonomi. Det är ofta arbetskraft med utländsk bakgrund som är offer för arbetsrelaterat utnyttjande. Det kan till exempel vara fråga om lönedumpning, försummelse av villkor om arbetstider och anställningsvillkor, utnyttjande av beroendeställning samt i värsta fall människohandel. Myndigheternas möjlighet att utbyta information i realtid är ett viktigt sätt att

Utlåtande AjUU 3/2026 rd

upptäcka och ingripa i fenomenet i ett tidigt skede. Ett effektivt informationsutbyte stöder tillsynen över arbetarskyddet, brottsbekämpningen och tryggar samtidigt verksamhetsförutsättningarna för hederliga arbetsgivare samt en jämlik ställning på arbetsmarknaden för arbetstagarna.

Enligt regeringsprogrammet ska samarbetet och informationsutbytet mellan myndigheterna utvecklas så att förebyggandet av arbetsrelaterat utnyttjande effektiviseras och bekämpningen av människohandel stärks på ett övergripande sätt inom olika förvaltningsområden. Målsättningen är bland annat också att trygga stödtjänsterna för brottsoffer. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att den aktuella propositionen delvis uppfyller detta mål.

Utskottet påpekar att det krävs ett effektivt informationsutbyte mellan myndigheterna för att bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel. I nuläget är informationsutbytet rätt så begränsat, vilket leder till att viktiga iakttagelser om utnyttjande förblir spridda och ofta inte överförs till arbetarskyddsmyndigheterna eller förundersökningsmyndigheterna i tid. Informationen förmedlas slumpmässigt och skapar ingen systematisk helhetsbild. Följden blir att tillsynen inte riktas optimalt, det tidiga ingripandet fördröjs och risken för att åka fast för arbetsrelaterat utnyttjande blir inte tillräckligt hög. Det är således svårt att effektivt bekämpa problemen och de som gör sig skyldiga till arbetsrelaterat utnyttjande kan fortsätta sin verksamhet.

Utsökningsverkets och Skatteförvaltningens möjlighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter till arbetarskyddsmyndigheten ökar möjligheterna att upptäcka exempelvis lönedumpning. I samband med registrering av utländska personer kan det också upptäckas personer som inte har rätt att arbeta. Ett missförhållande som framfördes vid utskottets sakkunnigutfrågning var att Skatteförvaltningen inte har haft möjlighet att underrätta arbetarskyddsmyndigheten i situationer där det på en byggarbetsplats arbetar personer som inte har rätt att arbeta i Finland. Det är välkommet att arbetarskyddsmyndigheten får rätt att på begäran få datamängder för att rikta tillsynen också på iakttagandet av minimivillkoren för ett anställningsförhållande och på anlitandet av utländsk arbetskraft. Utskottet ser också positivt på förslaget att inriktningen av tillsynen enligt beställaransvarslagen utvidgas. Genom dessa ändringar kan arbetarskyddsmyndigheten effektivare än för närvarande rikta tillsynen till rätt tillsynsobjekt, vilket ökar tillsynens genomslag. Effektivare informationsutbyte mellan myndigheterna ger bättre förutsättningar att upptäcka och ingripa i svart ekonomi.

Utskottet betonar att det med tanke på bekämpningen av utnyttjande och människohandel är viktigt att myndigheterna vid behov också kan lämna ut uppgifter på eget initiativ. Samarbetet mellan myndigheterna har en central roll i bekämpningen av arbetsrelaterat utnyttjande och är nödvändigt för att effektivisera bekämpningen av utnyttjande och människohandel. Utvidgningen av rätten att få och lämna ut uppgifter gör det möjligt för myndigheterna att utöva effektivare tillsyn och ingripa i missförhållanden i rätt tid. Samtidigt ökar risken för att arbetsgivare som gör sig skyldiga till utnyttjande åker fast.

Utskottet betonar att även om lagstiftningen nu ändras så att arbetarskyddsmyndighetens rätt att få datamängder av Skatteförvaltningen utvidgas, är det samtidigt viktigt att man utreder möjligheterna till liknande informationsutbyte också i fråga om andra myndigheter, såsom ett

Utlåtande AjUU 3/2026 rd

effektivt informationsutbyte mellan Folkpensionsanstalten, Migrationsverket och arbetarskyddsmyndigheten.

Slutligen påpekar utskottet att utnyttjande och människohandel är dold kriminalitet och brottsoffren är själva inte alltid aktiva med att anmäla brott. Då har myndigheterna en viktig roll också i att upptäcka brottslighet. I många myndighetsuppgifter kan man lägga märke till omständigheter som tyder på utnyttjande eller få sådan information som kan vara till nytta för en annan myndighet i dess tillsynsuppgift eller andra lagstiftade uppgifter.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att lagutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 10.3.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Arto Satonen saml
vice ordförande Lauri Lyly sd
medlem Miko Bergbom saf
medlem Fatim Diarra gröna
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Minja Koskela vänst
medlem Niina Malm sd
medlem Anders Norrback sv
medlem Olga Oinas-Panuma cent
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Anne Rintamäki saf
medlem Tere Sammallahti saml
medlem Timo Suhonen sd
ersättare Terhi Koulumies saml.

Sekreterare var

plenarråd Miika Suves.